

OPINIA MERYTORYCZNO-DYDAKTYCZNA¹

negatywna

warunkowa

Dane rzeczoznawcy			
Imię i nazwisko rzeczoznawcy	Prof. dr hab. A [] N []		
Adres do korespondencji	[] W [] ul. []		
Telefon, e-mail	[]		
Data otrzymania podręcznika do opinii	15 09 2016		
Dane dotyczące opiniowanego podręcznika			
Tytuł podręcznika	Wolna przedsiębiorczość. Podręcznik do nauki podstaw przedsiębiorczości		
Autor/autorzy	Mateusz Machaj, Robert Gwiazdowski		
Wydawca	Instytut Ludwiga von Misesa		
Tytuł serii			
Numer części podręcznika/Liczba wszystkich części podręcznika	Jeden/		
Liczba stron	269		
Postać podręcznika	tradycyjna X	e-book X	podręcznik multimedialny ☐
Przeznaczenie podręcznika:			
Rodzaj zajęć edukacyjnych/przedmiot			
Etap edukacyjny	I	II	III IV

¹ y zgodnie z art. 22a0 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. § 2 ust. 1-5 § 4 ust. 1 i 2 pkt 1-4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 lipca 2014 r. w o użytku szkolnego podręczników (Dz. U. z 2014 r., poz. 909)

RPW/54223/2016 P
Data:2016-10-05

Wpł. 2016 -10- 0 5

Podpis

Typ szkoły	Szkoła podstawowa ☐		Gimnazjum ☐			
	Liceum ogólnokształcące, liceum profilowane, technikum X		Zasadnicza szkoła zawodowa X			
Zakres kształcenia	Podstawowy x		Rozszerzony x		Nie dotyczy	
Podręcznik przeznaczony do określonego w podstawie programowej kształcenia ogólnego poziomu zaawansowania umiejętności językowych	Klasy I-III SP	Klasy IV-VI SP	Gimnazjum		Szkoły ponadgimnazjalne	
					IV.0	IV.1P IV.1R
W skali ESOKJ podręcznik odpowiada poziomowi	Poziom podstawowy A2		Poziom samodzielności B2		Poziom biegłości C2	
(dotyczy podręcznika do języka obcego nowożytnego i podręcznika do języka mniejszości narodowej, etnicznej i języka regionalnego)						
Czy do podręcznika dołączone są nagrania dźwiękowe na elektronicznym nośniku danych, rozwijające sprawność rozumienia ze słuchu, stanowiące integralną część podręcznika?			TAK ☐		NIE X	
I. Ocena koncepcji opracowania podręcznika wydawanego w częściach, w szczególności rozkładu i uwzględnienia treści nauczania w pozostałych częściach podręcznika						
Czy koncepcja podręcznika wydawanego w częściach obejmuje wszystkie treści nauczania określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla odpowiednich zajęć edukacyjnych w danym etapie edukacyjnym?			TAK x		NIE ☐	
Uzasadnienie oceny: Podręcznik bardzo bogato wypełnia określone w ustawie programowej treści kształcenia, w wielu miejscach nawet zdecydowanie rozszerza dając możliwość nauczycielom i uczniom korzystanie z wielu jego części w sposób fakultatywny						
II. Ocena zgodności treści podręcznika z podstawą programową kształcenia ogólnego						
1) Czy podręcznik jest zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r., poz. 977 z późn. zm.)			TAK x		NIE ☐	
2) Czy podręcznik umożliwia realizację celów kształcenia określonych w podstawie programowej?			TAK x		NIE ☐	
3) Czy podręcznik umożliwia realizację wymagań szczegółowych określonych w podstawie programowej?			TAK x		NIE ☐	
4) Czy podręcznik zawiera usystematyzowaną prezentację treści nauczania ustalonych w podstawie programowej?			TAK x		NIE ☐	

Uzasadnienie oceny:

Tak, podręcznik jest bardzo spójny, logiczny, jak wspomniano wyżej, bardzo bogato wypełniający wytyczne podstawy programowej. Podręcznik pozwala na realizację celów kształcenia: pozwala dobrze zrozumieć rzeczywistość społeczno-ekonomiczną, zrozumieć i przygotować uczniów do dalszych studiów, do poszukiwania pracy oraz uruchomienia własnej działalności gospodarczej. Stanowi bardzo dobry materiał dla nauczycieli i uczniów do kształcenia zatrudnionych a nie bezrobotnych.

III.	Czy podręcznik zawiera pytania, polecenia, zadania i ćwiczenia wymagające uzupełnienia w podręczniku? – w przypadku podręcznika w postaci papierowej	TAK X	NIE ☐
------	--	----------	---------------------------------

Uzasadnienie oceny:

Tak, podręcznik zawiera dość dobre sposoby weryfikacji wiedzy uczniów i nauczycieli, sposoby pogłębiania myślenia ekonomicznego, prozatrudnieniowego

IV.	Czy podręcznik zawiera odwołania i polecenia wymagające korzystania z opracowanych przez określonego wydawcę dodatkowych materiałów dydaktycznych przeznaczonych dla ucznia?	TAK ☐	NIE x
-----	---	---------------------------------	----------

Uzasadnienie oceny:

Nie, podręcznik natomiast ciekawie zachęca do korzystania z materiałów źródłowych, do bieżącego śledzenia wiedzy przydatnej w prowadzeniu działalności gospodarczej i zdobywania nowych kwalifikacji przydatnych na rynku pracy

V.	Czy podręcznik zawiera materiały i treści o charakterze reklamowym?	TAK ☐	NIE x
----	--	---------------------------------	----------

Uzasadnienie oceny:

Nie, nie dostrzeżono jakiegokolwiek reklamy zarówno jawnej, jak i ukrytej

VI. Ocena postaci elektronicznej podręcznika

1) czy podręcznik zawiera opis sposobu uruchomienia albo opis sposobu instalacji i uruchomienia?	TAK ☐	NIE x
2) czy podręcznik zawiera system pomocy zawierający opis użytkownika podręcznika?	TAK ☐	NIE x
3) czy podręcznik zawiera mechanizmy nawigacji i wyszukiwania, w tym w szczególności spis treści i skorowidz w postaci hiperłączy?	TAK ☐	NIE x
4) czy podręcznik zawiera opcję drukowania treści podręcznika, z wyłączeniem dynamicznych elementów multimedialnych, których wydrukowanie nie jest możliwe?	TAK ☐	NIE x

Uzasadnienie oceny:

Podręcznik przedstawiony został w tradycyjnej formie, chociaż istnieje też dostęp do jego wersji elektronicznej. Brakuje w nim jednakże skierowań do ciekawych dla przyszłych przedsiębiorców i pracowników stron internetowych, dostarczających aktualnej wiedzy, biznesowej, statystycznej i podstaw prawnych.

VII. Szczegółowa ocena poprawności pod względem merytorycznym i szczegółowa ocena przydatności dydaktycznej

1) Czy podręcznik jest poprawny pod względem merytorycznym, dydaktycznym i wychowawczym?
W szczególności:

a) czy uwzględnia aktualny stan wiedzy naukowej, w tym metodycznej?	TAK x	NIE ☐
b) czy jest przystosowany do danego poziomu kształcenia pod względem stopnia trudności, formy przekazu, właściwego doboru pojęć, nazw, terminów i sposobu ich wyjaśniania?	TAK x	NIE ☐
c) czy zawiera materiał rzeczowy i materiał ilustracyjny odpowiedni do przedstawianych treści nauczania?	TAK x	NIE ☐
d) Czy ma logiczną konstrukcję?	TAK x	NIE ☐

Uzasadnienie oceny:

Tak, podręcznik jest bardzo bogaty w treści. Dostarcza bardzo wiele wiedzy, inspiracji, skierowań do internetowej aktualizacji wiedzy. Nie odbiega in minus od standardów polskich i światowych. Charakteryzuje się bardzo dużą pasją autorską wychowywania przedsiębiorczego Polaka.

2) Czy podręcznik zawiera zakres materiału rzeczowego i materiału ilustracyjnego odpowiedni do liczby godzin przewidzianych w ramowym planie nauczania?	TAK x	NIE ☐
---	----------	---------------------------------

Uzasadnienie oceny:

Podręcznik zawiera bardzo dużo materiału do studiowania. Pozostawia dużą rolę nauczycielom jako cicerone w dobrym wykorzystaniu bogactwa wiedzy. Materiał ilustracyjny jest bardzo dobry, ciekawy, bardzo ascetyczny – w odróżnieniu od często już wręcz komiksowych wielu konkurencyjnych podręczników.

3) Czy zawiera propozycje działań edukacyjnych aktywizujących i motywujących uczniów?	TAK x	NIE ☐
---	----------	---------------------------------

Uzasadnienie oceny:

Tak, podręcznik zawiera wiele takich ciekawych działań, wystarczających w ramach „budżetu” czasu ucznia w szkole i w domu. Oczywiście jest tutaj wciąż miejsce na bardzo wiele innowacji, których niestety w podręczniku trochę brakuje.

4) Czy umożliwia uczniom ze zróżnicowanymi możliwościami nabycie umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego?	TAK x	NIE ☐
---	----------	---------------------------------

Uzasadnienie oceny:

Tak, jakkolwiek obfitość materiału wymaga dużej, wspomnianej wcześniej, kluczowej, naturalnej roli nauczycieli jako „cicerone”

5) Czy zawiera treści zgodne z przepisami prawa, w tym ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi ² ?	TAK x	NIE ☐
---	----------	---------------------------------

² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, Konwencja o Prawach Dziecka oraz inne umowy i konwencje, których postanowienia dotyczą zakresu treści nauczania dla poszczególnych przedmiotów.

(jeśli NIE, proszę podać, jakie treści są niezgodne)

Uzasadnienie oceny:

6) Czy ma przejrzystą szatę graficzną	TAK ☒	NIE ☐
Uzasadnienie oceny: Podręcznik jest przejrzysty. Jak już zaznaczono ma bardzo ascetyczną szatę graficzną (np. diagramów, tabel), czym się odróżnia od dość komiksowo amerykańizowanych wielu innych podręczników na rynku. To chyba jest też pozytywne jego cecha.		
7) Czy zawiera opis sprawdzianu i egzaminów, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1,2 i 3 lit. b i c ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz zadań egzaminacyjnych wykorzystanych w arkuszach egzaminacyjnych sprawdzianu i egzaminów	TAK ☐	NIE ☒
Uzasadnienie oceny:		
8) Czy w przypadku pytań, poleceń, zadań i ćwiczeń zawartych w podręczniku w postaci papierowej, wymagających udzielenia przez ucznia pisemnej odpowiedzi – podręcznik zawiera informację, że odpowiedzi tej nie należy umieszczać w podręczniku; – miejsca w zadaniach i ćwiczeniach, które powinny być wypełnione przez ucznia są zaciemnione i przedstawione, w sposób uniemożliwiający uczniowi wpisanie odpowiedzi w tym miejscu?	TAK ☒	NIE ☐
Uzasadnienie oceny: Pytania i problemy do dyskusji zawarte w podręczniku mają charakter otwarty, dyskusyjny – właściwy dla studiowania wiedzy ekonomicznej i rozwijania postaw przedsiębiorczych		
(w przypadku podręczników do historii i geografii) 9) Czy zawiera treści zgodne z zaleceniami dwustronnych komisji podręcznikowych oraz innych komisji i zespołów do spraw podręczników, działających na podstawie między państwowych umów dotyczących współpracy w zakresie edukacji lub porozumień komitetów narodowych UNESCO	TAK ☐	NIE ☐
<p>(jeśli NIE, proszę podać, jakie treści są niezgodne)</p> Uzasadnienie oceny:		
Ogólna opinia o podręczniku		

Wady	<i>Być może podręcznik jest w niektórych ze swoich 45 punktów zbyt lakoniczny, ale to jest niestety związane z koniecznością wypełnienia wymagań podstawy programowej. Na pewno mógłby zawierać więcej innowacji i innowacyjnych sposobów aktywizujących uczniów jako przyszłych przedsiębiorców i pracowników. Być może nie zawsze bogactwo tego podręcznika będzie mogło zostać właściwie wykorzystane przez uczniów i nauczycieli</i>
Zalety	Podręcznik zawiera bardzo solidny zasób wiedzy, przydatny nie tylko uczniom jako przyszłym pracownikom, przedsiębiorcom, studentom, badaczom itp. Może być bardzo przydatną książką dla wielu innych adresatów: absolwentów, obecnych przedsiębiorców, słuchaczy studiów trzeciego wieku itp. Na pewno stanowi autentyczną bardzo cenną pomoc dla nauczycieli, bardzo wielu z nich chętniej sięgnie po ten podręcznik niż po inne na rynku, jakkolwiek innowacyjnych pomysłów dydaktycznych, metodycznych, przedsiębiorczych będzie szukać jednak w innych. Podręcznik bardzo istotnie odróżnia się na rynku od innych dzięki silnej autorskiej misji krzewienia przedsiębiorczości i myślenia ekonomicznego Polaków, podporządkowaniu tej misji omawianiu zagadnień wyznaczonych przez podstawę programową.

Konkluzja kwalifikacyjna

Podręcznik może być dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do kształcenia ogólnego	pozytywna ☒
Podręcznik nie może być dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do kształcenia ogólnego	negatywna ☐
Uzasadnienie:	W świetle spełnienia przez podręcznik wszystkich powyższych kryteriów podstawy programowej i rozporządzenia oraz jego zalet podręcznik może być dopuszczony do użytku szkolnego. Podręcznik nie zawiera błędów jednakże poniżej przedstawia się do rozważenia przez Autorów możliwość dokonania pewnych uściśleń czy rozwinięć.
Podręcznik może być dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do kształcenia ogólnego, pod warunkiem dokonania wskazanych w opinii poprawek ³	warunkowa ☐

Wykaz błędów znajdujących się w podręczniku oraz koniecznych do wprowadzenia poprawek (należy wymienić wszystkie błędy z numerami stron, na których się znajdują)

<p>Jak zaznaczono wyżej – podręcznik nie zawiera błędów merytorycznych, warto jednakże by Autorzy zwrócili uwagę na możliwość następujących uściśleń i rozwinięć.</p> <p>Na stronach 15-16 proponowałbym zrezygnowanie z omawiania pojęcia <i>sunk cost</i>, dobitnie nazwanym przez Autorów kosztem utopionym. Wystarczy w tym miejscu omówienie pojęcia kosztu alternatywnego, lepiej charakterystykę „kosztu utopionego” omawiać przy podejmowaniu działalności inwestycyjnej w dalszych częściach pracy. W tym miejscu komplikuje on zrozumienie kosztu alternatywnego, a ponadto jest dość kontrowersyjnie wyjaśniony.</p> <p>Punkt 3 działu pierwszego jest poprawny, ale nie porywający. Paradoksalnie w wielu konkurencyjnych podręcznikach na rynku znacznie dobitniej i ciekawiej pokazana jest rola przedsiębiorstwa w rozwoju gospodarki. Wydaje się pomieścić, ze już czas przejść od archaicznej prezentacji czynników wytwórczych do ujęcia nowoczesnej rachunkowości, pokazywania jakimi aktywami dysponuje gospodarstwo domowe, przedsiębiorstwo i państwo – i tu okaże się, że są w nich i ziemia, i maszyny, i pieniądze, i wiedza, i relacje, i marki, i zarządzanie, i talenty, i przedsiębiorczość, i wartość firmy itp., a po stronie pasywów dopiero pojawią się kapitały, jako źródła finansowania i pozyskania owych aktywów. Autorzy dopiero w punkcie 43 próbują o tym wspominać, ale w sposób bardzo lakoniczny i staroświecki.</p> <p>Na stronie 54 świetna definicja rynku jako zjawiska - niepotrzebnie zostaje przeciwstawiana też</p>

³ Uwaga: Rzecznik jest zobowiązany do wskazania wszystkich usterek opiniowanego podręcznika oraz do oceny ostatecznej wersji tekstu i ilustracji, po końcowym opracowaniu.

występującemu historycznie pojęciu rynku jako miejscu geograficznemu, odgrywającemu w przedsiębiorczości historycznie (rynek w Teheranie istniejący w tym samym miejscu od 8 tysięcy lat) i współcześnie swoją specyficzną rolę; teraz coraz bardziej rynki jako wirtualne areny. W punkcie 10 „kanoniczne” podręczniki albo rozpoczynają rysunkiem nr 1 z krzywą popytu o kształcie prostej (która też należy do krzywych), albo od rysunku nr 4, pokazującym różne możliwe kształty krzywych. Prosto mówi nam, że nie wiemy jaki jest kształt krzywej, ale z godnie z wcześniej przedstawionym prawem popytu, takie powinny być kierunki zmian cen i ilości (i Autorzy do tego bezwiednie wracają na stronie 123 w wykresie 17). Przyjęcie na początku hiperbolicznego kształtu krzywej wprowadza szereg komplikacji, z których trzeba się potem wycofywać rakiem przy pomocy rysunku nr 4.

Wydaje się, że na stronie 105 konieczne jest rozwinięcie zdania: ”Dosyć rzadko traktuje się cykl koniunkturalny jako coś nieuniknionego...”, np. wspomnienie o burzliwości postępu technologicznego, ujawnianiu się ograniczeniach naturalnych czy zasobowych, wspomnienie o wyjaśnieniach przedstawianych w teorii realnego cyklu koniunkturalnego itp.

Punkt 18 bardzo ambitnie nazywany „Produkcja intelektualna i materialna znów trochę rozczarowuje, zwłaszcza że adresatem podręcznika powinni być coraz częściej przyszli sieciowi przedsiębiorcy intelektualni. Trudno wymagać w tym punkcie wprowadzenia streszczenia „Społeczeństwa zerowych kosztów krańcowych” J. Rifkina, ale warto wprowadzić tutaj chociażby nawet autorski punkt widzenia.

Na stronie 156 konieczne jest chociażby w kilku zdaniach wyjaśnienie od czego zależy kurs waluty- wspomnienie o innych pozycjach bilansu płatniczego niż tylko handel zagraniczny.

Na stronie 169 już drugi raz podaje się przykład Kodaka, podczas gdy w tym miejscu zdecydowanie bardziej przydałaby się analiza przypadku bankructwa polskiego przedsiębiorcy/przedsiębiorstwa.

Na stronie 186 znów – dlaczego nie na podstawie listy 100 najbogatszych Polaków według Forbesa?

Nazwanie punktu 36 teorią reklamy jest nadmierną poetyką. Powinno być raczej istota reklamy. Wydaje się znów niepotrzebna ekstrawagancja tłumaczenie najpierw reklam a później wskazywanie, że marketing to coś innego. A i marketing powinien być omówiony bardziej precyzyjnie j, np. jako przynajmniej 4P i 4C.

Na stronie 244 z przyjemnością odnotowuję wykorzystanie przez Autorów artykułu Steve’a Blanka, do czego zachęcałem nieskutecznie wielu innych autorów podręczników – a tutaj zostało to zrobione bez mojej zachęty!

.....
Data i podpis

1. 10. 2016

